

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio III. De Libertate Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

subjectum Deo inuisum, quia est in subjecto; cum sit etiam cum gratia.

RESPONDEBIS 2. Habitus concurrunt in genere causæ formalis, ad hocq; requirit solam unionem: Ergo si uniatur humanitati, inclinabit illam.

CONTRA. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; ubi dixi, concursus habitus, in genere causæ formalis, non esse talem, qualis est albedinis ad constituendum album: sed illum exerceri, non nisi positâ propositione objecti, & motivis, ad illud; quibus positis, voluntas illa est in actu se movendi, ad illumq; actum faciliat, inclinât, & impellit habitus, ut illum actum habeat voluntas: quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; fit, ut ille habitus in Christo, ut dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

DICES 1. Major esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

RESPONDETUR. Negando quod assumitur; quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quæ talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

DICES 2. cum Amico. VERBUM, eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illam tenetur emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralem oppositionem; atque adeo emundare etiam ab habitibus.

RESPONDETUR. Habitus, quæ vitiosi sunt, habere moralem oppositionem cum natura intellectuali; sed non quæ qualitates sunt.

DICES 3. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit: Ergo & VERBUM tenebitur, cum possit.

RESPONDETUR. Cum homo non possit facere, ut habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum: fit ut teneatur ad illos expellendos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt ullam oppositionem cum natura rationali; fit, ut stent cum unionem: & si potest Deus esse illorum causa specialis, servando illos in lapide; potest esse, etiam in natura assumpta, illorum causa specialis.

ASSERO 3. Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.

RATIO: quia, esse illos non quæ formaliter vitiosos, sed materialiter non nisi spectatos, sunt merè formalitates non nisi intellectus; in re autem, illi sunt habitus dicentes essentialem ordinem ad vitia: Ergo, si quæ vitiosi, non possunt esse in Christo, quæ qualitates non possunt esse in Christo.

QUÆRES 3. An cum unionem hypostatica possit stare obligatio ad poenam pro peccatis, v. g. ante assumptionem commissis?

Aliqui censent, posse manere reatum poenæ temporalis; ita Suar. Lugo: negat tamen uter-

que, posse manere in Christo reatum poenæ æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam poenæ temporalis, docet Vasq. & Amicus num. 59.

QUÆSTIO III.

De Libertate Christi.

PRÆMITTO 1. In hac materia, punctum difficultatis in hoc esse. Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaia 53. dicitur: *Ob-latus est, quia ipse voluit*; & Christus hoc idem de se testatur Joan. 10. *Habeo potestatem ponendi animam meam*. Tum quia, si Christus non est liber, non est meritis; quia meritum libertatem supponit: meritis autem est nobis, ut ex Scriptura definit Tridentinum, Sess. 6. c. 7. ubi Christus appellatur causam meritoriam nostræ justificationis. Tum quia, ut argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petavium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: Ergo illam Christus assumere debuit: quia aliàs illam non curâset. Quoniam, inquit, quod non est assumptum, non est curatum. Quod ulterius idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana: Ergo, in illa assumenda, relinqui non debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutem invidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eundem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilo-chius in Epist. ad Pancharium Diaconum, ubi Christum libero arbitrio prædicitum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis: idque ex eo; quia Christum esse liberum, est esse indifferentem ad utrumlibet, si est indifferens ad utrumlibet, poterat urgente obligatione agere, vel non agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis; cuius oppositum vidimus. Unde, est hic dilemma difficultatis. Non poterat peccare Christus: Ergo non erat liber. Poterat peccare: Ergo non erat impeccabilis.

PRÆMITTO 2. Duplex generis actiones præ oculis haberi, in salvanda libertate Christi, & ejus impeccabilitate. Imò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacumque rationali creatura: ut non odisse Deum, colere illum: &c. 2dæ actiones, quæ specialiter Christum concernebant; ut mori pro mundo.

PRÆMITTO 3. Plures esse modos salvandi libertatem Christi; ut videre est apud Amicum disp. 15. Sect. 3. qui recenset 11. modos. Sed horum aliqui pendent à particularibus principiis Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, sit

DIFFL.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur, & impugnantur duo Modi salvandi Libertatem Christi.

EXPLICATIO sit Suarii disp. 37. Sect. 3.

DOCEBAT 1. datum fuisse præceptum v.g. moriendi Christo, & impossibile fuisse, suppositionem illam præcepti componi, cum ommissione talis actus.

DOCEBAT 2. Etiam ex illa suppositione, non sequi, quod voluntas necessario effecerit talem actum, hoc titulo, quod sit imperatus. Rationem dabat: quia ut tollatur libertas, ex aliqua suppositione, non satis est, ut ipsa suppositio antecedit voluntatis consensum; nec sufficit, quod tali suppositione posita, infallibiliter sequatur talis actus: sed præterea necessarium est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico modo, determinet voluntatem ad talem actum; nam hoc est propriè necessitatem inferre. Si enim id, quod supponitur, non habet huiusmodi vim & efficaciam: non potest mutare connaturalem modum operandi voluntatis: Ergo nec tollit libertatem ejus: nam in ea consistit connaturalis modus operandi illius.

DOCEBAT 3. Præceptum, quod in præsentī difficultate supponitur, quamvis sit talis suppositio, ut à voluntate non pendeat, & illa posita, infallibiliter sequatur obedientia: non tamen est talis, quæ habeat in ipsa Christi voluntate efficaciam, ut physice determinet illam: nam præceptum est potius extrinsecum, & potius movet ex parte objecti, quam ex parte potentie ipsius: per se autem, non ponitur in objecto aliquid, quod possit necessitatem inferre voluntati. Et idem, inquit, dicendum est de prædefinitione, seu decreto divine voluntatis, quod humanam voluntatem antecedit, & illo posito, infallibile est, voluntatem humanam consensuram: nam huiusmodi decretum, solum præintelligitur in Deo, per modum intentionis, non per modum executionis: & ideo non intelligitur per illud, agere aliquid in voluntatem, aut physice illam determinare ad operandum: consequenter hoc decretum non tollit libertatem. *Aliis, quæ non habent difficultatem, omisso.*

DOCEBAT 4. & condistinguebat has propositiones. Christus liberè perfecit actum, quo implebat præceptum: & hanc; Christus potuit non implere præceptum. Prior propositio est vera: quia ita illum actum faciebat, ut per facultatem propriam suæ voluntatis, quæ intrinsicè impedita non erat, posset illam non facere. 2da autem propositio est falsa: quia per illam indicatur, potuisse Christi voluntatem carere illà divina custodiâ, cum qua non potuit componi peccatum.

DOCEBAT 5. huic propositioni. Poterat Christus non operari actum præceptum; hanc distinctionem adhibendam esse. Potuit non operari, considerato intrinseco modo operandi, suæ voluntatis. Concedo: in suppositione divinæ præscientiæ, & motionis. Nego.

Totus succus huius Explicationis in hoc stat. Liberè Christum operatum fuisse: quia, etiam posito præcepto, operabatur secundum modum intrinsecum suæ voluntatis, & à nullo principio physico determinatum. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Attentis phrasibus Suarii, & esset Christus liber in operando, ut supponitur; & non esset liber: ut probatur. Quia ad hoc, ut tollatur libertas, ex aliqua suppositione antecedenti, necesse est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico modo, determinet voluntatem ad talem actum; sed ponitur tale principium physicum; quod probatur: unio, & hæc mediante, persona Verbi, non minùs determinat, physice & efficaciter, ad unam partem, nempe ad non peccandum, ad non nisi implendum præceptum: quàm si data fuisset, physica prædeterminatio ad unam non nisi partem; sed hæc, physice, & efficaciter faceret impleri præceptum: Ergo & unio, ipsaque persona, idem præstabant.

NON SATISFACIT 2. Quæro enim, an natura prout assumpta, liberè v.g. non sit mentita, liberè servaverit præceptum moriendi, vel non liberè? Si liberè: Ergo potuit non servare, prout assumpta: Ergo prout assumpta, potuit peccare: quia hoc in re non aliud est, quàm non servare præceptum graviter obligans: quod si natura assumpta non liberè servavit præceptum: non respondetur ad difficultatem, nec salvatur, quod debuisset salvari.

NON SATISFACIT 3. Quia videtur aliqua afferre, non satis congrua nostris principiis: Nam communiter dicitur in 1. par. de Scientia, & in materia de gratia, ac prædefinitionibus actuum bonorum: si prædefinirentur, non consultà per scientiam conditionalem libertate nostra, item si electio efficax ad gloriam formaretur, ante prævisionem conditionatam actuum nostrorum bonorum: quod illa prædefinitio, & illa electio, tolleretur nobis libertatem; quamvis nulla physica prædeterminatio poneretur, in voluntate: Imò contra Thomistas, qui duplicem prædeterminationem comminiscuntur, quandam intrinsecam, sitam in qualitate superaddita, & aliam extrinsecam, sitam in decreto Dei, arguunt nostri, auferri hac doctrinâ libertatem. Jam autem per Suar. illud decretum prædeterminativum non auferret libertatem: cum non sit quid conjunctum physice cum voluntate. Quod ipsum universaliter in hoc resolvitur: quia suppositio antecedens, quam ponere, vel non ponere, non est in nostra potestate, &

re, & quā posita, non potest non sequi eventus, aufert libertatem; tale autem esset illud decretum prædeterminativum Thomisticum; & tale esset illud præceptum Christo impositum. Et certè, cum dicant Thomistæ, videre Deum futura conditionata libera, in suo decreto efficaci, & absoluto ex parte actus, nihilominus nos tale decretum non admittimus, tanquam dissonum libertati: posset autem admitti, tanquam salvativum libertatis per Suar. quia illud decretum non immutat physicè voluntatem, nec unitur voluntati, ut modum ejus operandi connaturalem immutet. Nec sufficit, quòd dentur auxilia indifferentia: quia quamvis in sua entitate sint indifferentia: ratione illius, extrinseci decreti: tolleretur adhuc libertas; indifferentiaque illa auxiliorum, non esset nisi materialis: eò, quòd formalitatem indifferentiæ tolleretur adjunctum illud, nempe prædeterminatio: sic & illud decretum extrinsecum tolleretur libertatem, indifferentiaque illa mediorum, esset, ex paritate rationis, nonnisi materialis. Unde videretur Deus formare talem actum: Do tibi auxilium, quod de se est indifferens ad utramque partem; sed ego illud determino, & volo ut nonnisi hoc agere jam possis: quo certè casu, & indifferentia & libertas destruitur. Et sicut, si ponatur prædeterminatio necessitans, quantumvis sit voluntas, in sua entitate, potentia indifferens, & potens indifferenter agere; tamen ex adjuncto illo principio, destrueretur jam indifferentia illa voluntatis, aut potius ligaretur necessitate: ita & indifferentia auxilii, ac mediorum, ligaretur extrinseco illo decreto. Denique voluntas illa Dei, in circumstantia illorum etiam indifferentium mediorum, vel potest mutari, vel non? si potest: Ergo non est absoluta & efficax; poteritque aliquid non fieri, quòd Deus vult efficaciter fieri. Si non potest: Ergo non potest non esse id, ad quod dicit essentialem ordinem illud decretum: dicit autem essentialem ordinem ad actum ipsum. Quæ omnia in hoc fundantur. Libertas stat in posse agere, vel non agere, positis omnibus prærequisitis; sed inter prærequisita, est etiam voluntas divina: Ergo etiam illā posita, debet posse non agere. Sed falsum est, quòd illo casu possit non agere: Ergo etiam falsum erit, esse tunc illam liberam.

RESPONDEBIS. Quòd Persona VERBI afferens impeccabilitatem, adeoque inviolabilitatem præcepti à Deo lati Christo, non sit principium physicum agendi; vel si est, quòd non tollat libertatem: quia id solum tollit libertatem, quod se habet per modum principii necessario requisiti ad agendum; jam autem personalitas, non est principium necessarium ad agendum.

CONTRA. Etiam posito principio non necessario requisito, auferri potest libertas; quia

auferri potest indifferentia, ut dictum, ex adjuncto.

2. EXPLICATIO est aliquorum Recentiorum apud Suarez & Lugo.

DOCEBANT 1. Christum fuisse liberum ad servandum præceptum: quia potuit omittere ejus observantiam.

DOCEBANT 2. Quamvis potuit omittere præcepti observantiam Christus, non tamen potuit peccare; quia non potuit habere actum positivum, quo vellet violare præceptum.

DOCEBANT 3. Omissionem rei præceptæ, secundum se sumptam, non esse peccatum; quia peccatum debet esse voluntarium: non autem est voluntarium, nisi detur actus voluntatis, à quo, formaliter & denominativè, dicatur liberum. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quæro, si pura aliqua creatura ligaretur præcepto moriendi, omittere illud præceptum, vel peccaret vel non peccaret? Si peccaret: Ergo & Christus peccaret; quæ enim ratio non excusat à peccato creaturam, cur excusaret Christum? si autem illa creatura tunc non peccaret: Ergo potest esse, posito præcepto de observando, non observantia præcepti divini, sine ulla culpa.

NON SATISFACIT 2. Quia vel per puram omissionem, vel non per puram omissionem, potuisset Christus omittere præcepti impletionem? si non per puram omissionem: Ergo jam admittis actum nolendi servare præceptum, in Christo: hoc enim est, non esse illam omissionem puram, absurdum autem est, ponere in Christo nolitionem servandi præcepti urgentis. Si per puram omissionem: hæc alibi negata; illa etiam concessa, quæere restat: illa ommissio pura in Christo, essetne libera, vel non libera? si non libera: Ergo nec salvas libertatem; quia nihil ponis de linea liberi. Si libera: quomodo illa est sine ullo actu? & si est libera, sine ullo actu: cur non poterit etiam esse voluntaria, sine ullo actu? adeoque & peccaminosa.

NON SATISFACIT 3. Quia Christus reflectens se super suum posse, vel posset dicere, possum liberè omittere observantiam præcepti; vel non poterat hoc dicere? si non poterat: Ergo apparet, quòd non liberè moriebatur: agnovisset enim hoc in se. Si poterat hoc dicere: cum nulla sit talis ommissio pura, quæ non possit transire in non puram, casu quo actus ponatur: unde hoc jam erit, ut si objectum attingatur purā omissione, non sit futurum peccatum? si autem attingatur, non purā omissione, jam sit futurum peccatum? infereturque, si objectum attingatur non purā omissione, peccabitur: Ergo etiam si attingatur purā omissione, peccabitur: nam specificativum & inductivum malitiæ, utrobique idem habebitur.

DIFFI.

DIFFICULTAS II.

Examinatur Sententia communis.

Explicatio communis est, quâ utuntur Vsq. Valent post illosque Amicus disp. 27. Sect. 3.

DOCENT 1. In præcepto illo, distingui posse substantiam præcepti, & circumstantias præcepti. Substantia præcepti v. g. moriendi, est ipsa mors subeunda: circumstantiæ autem sunt, mori, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motivo, hac vel illa intentione actûs &c.

DOCENT 2. Christo præceptam esse substantiam actûs, v. g. mortem; sed non esse illi præceptas circumstantias: consequenter, Christum liberum fuisse, quoad illas, licet non quoad substantiam præcepti; fuisse autem, in libera Christi potestate, tempus moriendi, deducunt ex illis verbis Christi: *Nondum venit hora mea, Ego pono animam meam, nemo tollit eam à me, &c.*

DOCENT 3. Quamvis Christo fuerit præcepta substantia actûs, nihilominus Christum, propter circumstantiam temporis, liberè exercuisse totam substantiam actûs moriendi; quia scilicet potestate ejus erat, hoc vel illo tempore, totam præcepti substantiam exequi, vel non exequi. *Ex his*

Explicatio Libertatis, in istis principiis, in hoc stat: quia Christus non erat determinatus ad circumstantias moriendi. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia, ut ait Suar. ex hac sententia sequitur, hanc conditionalem esse veram; quod si Christo impositum fuisset præceptum, non tantum circa substantiam actûs, sed etiam circa omnes circumstantias temporis, motivi, intentionis &c. quod scilicet eo casu nulla fuisset in Christo libertas; quia nec salvatum ejusdem, nempe indifferentia ad circumstantias; quo posito arguitur ulterius. Est mera nonnisi divinatio, quod Christo non fuerit præceptum; merere v. g. post tot annos vitæ: & si casum capilli ordinat providentia divina, etiam secundum instans illum determinando: multo magis id fecit circa vitam Christi. Scriptura illa adducta: *Nondum venit hora mea*, sicut per Amicum habet hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam feci meam, per liberam determinationem mei, ad hanc circumstantiam horæ; sic ego dicam habere hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam mihi ab æterno destinavit Pater; verba etiam illa; *Ego pono animam meam*, significant quidem libertatem Christi, sed non significant modum illius libertatis, qualem comminiscitur Amicus & alii.

NON SATISFACIT 2. Vel enim, hoc tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam

præcepti substantiam executus est, vel non liberè? si non liberè: Ergo contradictoria dicit Amicus; dicit enim, ut citavi, quod totam substantiam actûs moriendi liberè executus est: Ergo ulterius nec illâ morte nos redemit; redimere enim non potuit, nisi meritorie agendo: meritorie autem agere non potuit, nisi liberè. Quod si eo tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam præcepti substantiam executus est: Ergo libera illi fuit substantia actûs: Ergo contradictoria dicit Amicus, dicens, nonnisi quoad circumstantias liberum, quia indeterminatum, fuisse Christum.

NON SATISFACIT 3. Non debet dici, quod substantia Incarnationis non sit decreta, propter nostram salutem, sed sola aliqua circumstantia ejusdem: Ergo nec debet dici, solam circumstantiam passionis, fuisse liberam, & non determinatam: non autem substantiam, quia, si est determinata ipsa substantia, & solum circumstantia non determinata: sola circumstantia erit libera, & non passio. Si enim, etiam circumstantia passionis, fuisset determinata, jam nulla foret patiendi libertas: Ergo pariter, cum sit determinata ipsa substantia passionis, deberet dici, non esse libera substantia passionis: Hoc autem dici non potest: quia sicut, si non fuisset decreta substantia incarnationis, non fuisset vera propositio: Incarnatus est propter nostram salutem; sic nec foret vera propositio: Passus est propter nostram salutem. Nam istud *Passus*, significans substantiam moriendi, deberet trahere secum rationem meriti, adeoque rationem liberi; non traheret autem, si ipsa substantia actûs est decreta, adeoque non libera. Hinc non deberet dici gratiarum activè: Passus est pro nostra salute; sed nonnisi, anticipavit mortem, vel, ex hac intentione voluit illam pro nostra salute. Rursus, si nihil oblit, ad salvandas, commodius scripturas, & auctoritatem sacram, exaltandaque merita Christi, debemus dicere etiam substantiam præcepti liberam fuisse Christo, & non solas circumstantias; sed nihil obest, quominus id dicamus: & si id dicatur, simplicius Scripturæ accipientur, quæ mortis in substantia meminerunt nostri redemptivæ, non verò istius solius v. g. anticipationis: Ergo debemus dicere, etiam substantiam moriendi liberam fuisse, adeoque indeterminatam.

DICES cum Amico. Si quis sciret se post annum moriturum, & ante hunc annum, oblarâ occasione, anticiparet tempus mortis per martyrium, iste esset verè martyr; ex eo tantum, quod vitam pro Deo liberè effunderet, anticipato tempore: Ergo pari ratione, Christus, certò sciens, se post aliquod tempus, ex præcepto Patris, necessariò moriturum, si prædictum tempus liberè anticipasset notabiliter, verè diceretur liberè mori, non solum quoad circum-

stantiam temporis, sed etiam quoad substantiam mortis. *Missis aliis disparitatibus*

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia in Martyribus, utpote necessitate moriendi adstrictis, nulla alia laudabilitas potest cogitari, nisi anticipatio; quā posita, habetur in illis totum fundamentum laudabilitatis. Aliunde etiam, non tenemur, quā maximam laudabilitatem, & ejus fundamentum quærere, in morte Martyrum: quæ sine dubio esset major, si, cum possent nunquam mori, morerentur tamen pro Deo. Jam verò in Christo, qui poterat non teneri legibus moriendi, debet alia libertas, & alia laudabilitas moriendi inquiri, nempe ipsa substantia mortis; tenemurque, habito fundamento, quā maximam laudabilitatem morti Christi tribuere; adeoque tenemur sentire, mortem illam fuisse liberam, etiam quoad substantiam moriendi. Et certe verba illa Christi, (*Potestatem habeo animam meam ponendi, & potestatem habeo illam sumendi.* Item, *Nemo animam meam tollit à me.*) si simpliciter sumantur: ostendunt, ipsam vitam, hoc est oppositum substantiæ mortis, in potestate illius fuisse: quam potestatem, certè non tantum per respectum ad Deum, sed etiam per respectum ad homines, non habent martyres; nec habent martyres; nec hoc quisquam illorum, etiam per ordinem ad homines, dicere potest: per quod monstrant, non esse sibi liberam substantiam mortis; quia autem verbis illis usus est Christus, monstrat substantiam mortis fuisse sibi liberam.

Disparitas secunda afferri potest. Martyres ipsā substantia mortis meriti sunt, quia hæc mors quam oppetierunt, non potest dici moraliter eadem, cum ea, ad quam necessitati fuissent legē naturæ: jam autem si substantia mortis Christi est decreta, & præcepta, hæc ipsa quam oppetit mors, erat eadem quæ præcipiebatur.

Tertia disparitas est. Quia, cum homines, etiam si necessitentur ad mortem, non necessitentur ad acceptandam mortem; possitque aliquis nolle mori, quamvis debeat mori: hinc fit, ut casu quo mori velit, dicatur liberè mori. Jam autem, titulo præcepti, necesse erat, ut acceptaret Christus mortem; quia erat necesse ne peccaret, peccaret autem non acceptando præceptam mortem. Si autem erat necesse illum acceptare mortem, aliter se jam habebit Christus, quā martyres, in obeunda morte.

DIFFICULTAS III.

Impugnatur alius modus idem explicandi.

4. **E**XPLICATIO est Recentiorum, quā utitur Cabrera apud Amicum, & eam defendit Lugo totā Sect. 8. Hæc Explicatio salvat Christi libertatem, imprimis, quia non erat de-

terminatus ad certum instans mortis: deinde, pro quocunq; instanti urgente, poterat dispensationem petere supra præceptum.

Quoad hanc partem, in quantum Lugo libertatem Christi salvat, quod non esset obligatus, pro hoc instanti, implere præceptum.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Quia tota argumentatio Lugonis colligit consequentiam similem, ac si aliquis argueret; Hic calamus non est ad scribendum necessarius, & hic alius, & hic alius: Ergo nullus calamus est ad scribendum necessarius; hæc collectio consequentiæ est nulla: Ergo & illa prior. Sequela probatur. In hoc instanti, non erat Christus determinatus ad moriendum, neque in hoc secundo, neq; in alio, & sic ulterius: Ergo in nullo fuit instanti obligatus. En illationem posteriorem, priori similem; & si ostendatur melius colligi illationem, insolutum manebit, quod quæritur: nempe, quomodo liberè adhuc sit Christus mortuus?

RESPONDEBIS 1. Quod Christus fuerit liberè mortuus, quia non erat determinatus, ut hoc instanti determinato moreretur; intellige de antecedente instante, quod præcedit ultimum instans, decreta jam & determinata mortis.

CONTRA est. Ponamus, mortuum esse Christum illo instanti, quod est decreta illi mors, vel determinatus vitæ tractus; vel liberè moriebatur, vel non liberè? si non liberè: non respondes ad punctum. Si liberè: unde salvas libertatem, cum non supponatur anticipante instanti mortuus? Et ut ostendatur, non colligi rectè illationem, sic iteratò restauratur argumentum. Ultimum illud instans, vel est decretum, vel non est decretum? si non est decretum: ex eo non esset decretum; quia poterat satisfacere præcepto in instantibus antecedentibus illud ultimum: quæ responsio est similis illi. Hic ultimus calamus non est necessarius ad scribendum, quia sufficit penultimus; & tamen, ex sufficientia calami penultimi, non rectè colligitur hæc illatio: Nullus calamus est necessarius: Ergo neque rectè colligitur illatio: Nunquam instans erat determinatum. Si autem illud instans est decretum: quomodo salvas libertatem?

RESPONDEBIS 2. Christum non fuisse mortuum ultimo illo instanti, sed antecedenti quopiam, adeoque instanti non decreto.

CONTRA. Quia hoc est mera divinatio, Christum, non illo instanti decreto, mortuum fuisse; & salvari quidem libertas Christi debet, sed & dispositivitas providentiæ divinæ, si in aliis, ipsa puncta & momenta, certè etiam in Christo, destinantis.

RESPONDEBIS 3. Salvati libertatem, non solum per hoc; sed simul, quia potuit petere dispensationem.

CON-

CONTRA est. Ergo jam ex uno tantum capite salvas libertatem: quia ut illud primum caput teneat, fulcis illud hoc secundo, quod est petere dispensationem.

NON SATISFACIT 2. Quia hic quaeritur principium libertatis, secundum quod fuisse liber Christus quoad substantiam mortis, id verò quod affertur, non salvat libertatem quoad substantiam mortis. Quod ipsum probatur: quia communis sententia, docens in potestate Christi fuisse anticipationem mortis, per ipsum Lugonem, non salvat libertatem, quoad substantiam mortis: hæc autem videntur parum distare.

NON SATISFACIT 3. Quia aliud est præceptum de substantia mortis, & aliud de tempore mortis: Ergo etiam alià est libertas, de substantia mortis, & alià de solo tempore mortis: Ergo sicut præceptum de substantia mortis, non est præceptum de tempore mortis; sic etiam libertas circa tempus mortis, non erit libertas circa substantiam mortis; & tamen Lugo, non nisi ad libertatem circa tempus mortis, attendit.

2. Pars salvanda libertatis Christi, nempe quod potuerit petere dispensationem.

NON SATISFACIT 1. Suppono quòd aliud formaliter sit esse liberum, quoad substantiam præcepti, & aliud, esse liberum, quoad petendam dispensationem à præcepto. Ratio suppositi est imprimis à pari: quia alià est obligatio ad substantiam voti, & alià obligatio ad non petendam dispensationem à voto, ut sciatur: idem etiam servari solet in legibus pœnalicibus; aliud enim est mandare exilium Petro, & aliud, obligari etiam amicos, ad non petendum, ut redeat ab exilio. Idem suppositum probatur ratione: quia scilicet alià est materia præcepti, quod est circa mortem, & alià materia præcepti, de non petenda dispensatione: aliud item potest esse motivum hujus, & aliud illius. Hoc supposito

Formatur argumentum. Quia hic quaeritur libertas quoad substantiam præcepti; sed hæc explicatio non salvat libertatem quoad substantiam præcepti; quod ipsum probatur. Salvat non nisi libertatem ad petendam dispensationem in præcepto, quæ libertas alià est libertate in substantia præcepti: Ergo non salvat libertatem quoad substantiam præcepti. Antecedens probatur: quia potest aliquis necessitari ad substantiam præcepti, & non necessitari ad non petendam dispensationem: sicut potest obligari ad substantiam præcepti, & non obligari ad non petendam dispensationem ab obligatione; imò ipse Christus poterat necessitari, & ad substantiam mortis, & ad non petendam dispensationem: Ergo & alià est libertas ad substantiam præcepti, & alià ad non petendam dispensationem.

RESPONDEBIS. Sufficere, quòd mors Christi sit libera denominativè, à voluntate libera Christi, quâ voluit non petere dispensationem.

CONTRA. Quia jam non salvas libertatem, & meritum, quoad substantiam præcepti: talemque illi non nisi laudabilitatem tribuis, qualem habet actus exterior, comparatus ad interiorem, respectu cuius non est nisi denominativè liber, & denominativè meritorius.

Ad ea quæ ex Lugone responderi possent, hæc prævideantur. Quòd præcelleret in Christo aliquid necessitativum physicè, ad moriendum: (nisi id aliunde salvetur,) quia præcessit physica impeccabilitas, faciens ne posset transgredi præceptum: consequenter, (nisi id aliunde salvetur) non habebat physicam potestatem non moriendi.

NON SATISFACIT 2. Si potestas petendæ dispensationis salvaret libertatem in Christo, vel salvaret ratione impetrandæ pro tunc dispensationis, vel ratione impetrandæ pro postea, vel ratione solius potestatis, quæ tunc habebatur, ad petendam dispensationem? nulla ex his ratione salvatur libertas Christi. Quod probatur. 1mo, Non ratione dispensationis pro tunc impetrandæ, cum urget præceptum: quia hæc impetratio est impossibilis; vellet enim contradictoria: ut scilicet dum urget præceptum, & urgeat, ut supponitur; & non urgeat: quia non urget, dum adest dispensatio. 2do, Non ratione dispensationis postea impetrandæ: quia si potestas, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem, non salvat libertatem pro præsentī, sed pro futuro: Ergo nec salvat illam dispensationem postea importanda. 3^{io}, No ratione potestatis, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem: quia potestas illa non plus infert, quàm posse esse liberum, non autem esse liberum: Ergo pro nunc non salvat libertatem; & sicut posse habere prædeterminationem, non infert prædeterminationem; posse habere calorem, non infert calorem; sic & posse esse liberum, non infert esse liberum; idque ideo: quia posse esse liberum, non infert definitionem libertatis, quæ est habere potestatem ad utrumlibet; sed tantum infert capacitatem ad illam potestatem. Porro quòd posse petere dispensationem, non inferat plus, quàm posse esse liberum: probatur. Supponamus, non petere Christum dispensationem, sed tantum habere potestatem petendæ: potestne agere salva impeccabilitate oppositum, an non potest? si non potest; Ergo non est liber, cum non habeat potestatem, idque proximam, ad utrumlibet. Si autem potest agere, etiam non petita dispensatione, sed cum solo posse petere, idque salva impeccabilitate: Ergo otiosa in illo esset actualis petitio dispensationis; quæ tamen exigitur. Sicut enim, si hoc ipso, quia Bertha & Cajus, consanguinei in tertio gradu,

possunt petere dispensationem, licet possent copulari matrimonio: hoc ipso petere dispensationem otiosum foret; ita & in presenti. Illustrari hoc potest tali instantia. Ponat Deus prædeterminationem necessitatem ad bonum: conjungat illam cum potestate petendæ dispensationis, seu petendi, ut auferatur prædeterminatione necessitans: casu, quo non auferatur, non erit operatio libera, quia profecta à principio necessitante: nec sola præcisè potestas impetrandæ dispensationis, erit illativa libertatis: Ergo idem dicendum in presenti.

ADDO. Cum intelligitur Christus, posse petere dispensationem, pro illo instanti, pro quo instanti, pro quo moritur: vel intelligitur habere jam illam dispensationem, vel non intelligitur habere? Si intelligitur habere: Ergo non ex præcepto est mortuus: Ergo non salvas libertatem salvo præcepto: in quo tamen in presenti laboratur. Si non intelligitur habere dispensationem: Ergo nec intelligitur liberè mori: quod probatur. Quia qui habet potestatem petendæ dispensationis, & pro illo instanti, quo operatur, non intelligitur dispensationem habere, agendo peccat: Ergo & Christus intelligeretur peccare, si non moreretur: Ergo moriens non liberè moritur: nam si non moreretur, peccaret: non autem erat illi liberum peccare.

RESPONDEBIS ex Lugone. Quod illud de prædeterminatione, in presenti non teneat: nam prædeterminatio, tunc quando est, aufert libertatem, ad habendum tunc actum oppositum, aufert etiam indifferentem concursum: nihil horum habet illud præceptum.

CONTRA. Redit argumentum. Non salvatur libertas positâ prædeterminatione, nec salvatur, positâ eadem, collatio indifferentis auxilii: Ergo etiam idem in presenti dicendum erit: neque enim magis physicè determinat prædeterminatio, quam physicè reddat impeccabilem persona divina.

NON SATISFACIT 3. Quia loca Scripturæ, in presenti explicatione, non accipiuntur simpliciter: neque enim possent gratiæ agi Christo rigorosè, quia pro nobis mortuus est; sed quia anticipavit mortem, quia dispensationem pro præcepto non petiit.

DICES I cum Lugo. Pro suâ sententia stare illa verba, Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum.*

RESPONDETUR. Significari hic non nisi, quod liberè mortuus sit, & voluntariè: sed non significari modum, quo erat liber: consequenter nec significatur quod ejus libertas steteret in iure petendæ dispensationis. Quod ea verba non suffragentur intento Lugonis, deduci potest ex Maldonato, qui verba hæc explicat tali phrasi: Quasi diceret, inquit, putasne, si non scivissem decretum esse à Patre meo, ut morerer, non

potuisset me duodecim legiones Angelorum ab eo petere, cumque mihi daturum non fuisset? Quæcunque tandem loci hujus interpretatio ponatur, significabit tantum liberè Christum mortuum, sed non libertate salvabili, per solam petitionem dispensationis.

DICES 2. Explicatio hæc optime concordat observantiam præcepti cum libertate: non enim potest major libertas excogitari, quam ita acceptare mortem, ut possem non solum tunc, sed nunquam eam acceptare: & quia, licet haberet præceptum, poterat impetrare facile abrogationem præcepti.

RESPONDETUR. Per principia Lugonis, non ostensum, quomodo, supposito præcepto, potuerit nunquam acceptare mortem Christus, nisi petendo dispensationem? quæ petitio dispensationis, quod non salvet libertatem, dictum immediatè.

DICES 3. Martyr liberè moritur, quoad substantiam mortis, obligatus cæteroqui, ut in perpetuum non vivat, quia liberè anticipat mortem: ita ergo & Christus, licet fuerit necessitatus ad moriendum, liberè moritur, quia anticipavit moriendi tempus.

RESPONDETUR. Negando, quod martyr quoad substantiam liberè moriatur. Nam non est textus Scripturæ, qui ostendat liberum fuisse illi simpliciter non mori: est autem textus, qui ostendit Oblatum Christum, quia ipse voluit: qui textus loquitur de ipsa substantia, non autem de anticipatione. Sed posito etiam, quod Martyr liberè moriatur quoad substantiam: hoc inde est, quia non est impeditus, quominus possit habere actum: Nolo mori: per quem actum, tota substantialis libertas moriendi salvatur; neque enim aliter potest esse libera alicui mors, libertate in actu interno stante. Quia autem Christus erat impeditus, ne diceret: Nolo mori: ideo adhuc in Christo non salvabitur substantialis libertas moriendi.

DIFFICULTAS IV.

Explicatur Christi Libertas.

TENendum est quod docuit citatus Lugo, num. 100. non fuisse Christum liberum, quoad substantiam, in præceptis naturalibus servandis: quia ex una parte, Christus erat physicè impeccabilis: ex altera, semel prohibitum, quod non potest non prohiberi, nunquam potest esse bonum, & semel mandatum, quod debet mandari, non potest non esse mandatum, adeoque non observatum à Christo. Solum ergo salvanda est libertas Christi, in illis, quæ poterant illi non mandari, v.g. in subeundâ morte; sit

Pun-

Punctum Difficultatis 1.

Inuitur modus id explicandi.

MODUS EXPLICANDI Christi libertatem, ut explanetur.

PRÆMITTO 1. *Subsistentiam quā talem, non determinare, ut hoc agas, vel non agas, vel ne agere possis oppositum.*

RATIO. Tum quia id spectat ad principium elicitive, quod subsistentia quā talis non est. Tum quia subsistentia quā talis, & sphaera ejus, non est, nisi terminare: hinc extra suam sphaeram ageret, si determinaret, ut hoc potius agatur, quā illud; vel, ut hoc potius possit agi, & non hoc. Tum quia defacto Christus non habet personam humanam, & tamē habet principium humanum, quo se ad hoc vel illud determinet, vel determinare possit; habet enim voluntatem humanam liberam: ergo apparet, id non esse de ratione subsistentiæ: Quod si non est subsistentiæ, determinare voluntatem, ut hoc potius quā illud agat, vel agere possit; hoc ipso accessus subsistentiæ, etiam divini, determinationem illam non afferet, sed illam ponendam relinquet voluntati.

PRÆMITTO 2. *Quamvis subsistentia non determinet, ut hoc potius, quā illud agatur; antecederet tamen ante omnem determinationem, quā se voluntas determinat, ad hoc potius agendum, quā illud, vel non agendum simpliciter, determinat subsistentia, ut voluntas non possit agere nisi actiones hominis; licet in voluntatis humane sit potestate, has potius quā illas actiones agere.*

Quod subsistentia determinet ad hoc,

RATIO est: quia secundum conditionem suppositi, est talitas operationis; cum actiones sint suppositorum. Hinc, si per possibile, vel impossibile, naturam Petri terminaret persona Raphaëlis, determinaret illud suppositum, ut operationes sint Raphaëlis.

Quod autem antecederet hanc determinationem ponat subsistentia.

RATIO est: quia subsistentia, quamvis non influat physicè efficienter, in actiones, est tamen complementum antecederet prærequisitum ante agendum: ergo & antecederet determinativum; cum ipsa illā completionem determinet.

PRÆMITTO 3. *Cum in Christo sit subsistentia divina, quæ & divina est, & simul supplet id quod faceret subsistentia propria, quæ determinaret ad esse operationem personæ humanæ; fit, ut ratione illarum duarum formalitatum, determinet naturam humanam, ad exercendas operationes Dei viriles, seu Theandricas.*

RATIO est: quia illæ operationes non sunt jam suppositi humani, & tamen sunt naturæ humanæ: ergo debent esse, de utroque hoc participant, adeoque Dei-viriles.

PRÆMITTO 4. *Posito, quod suppositum divinum determinet, non nisi ad operationes Dei-viriles, seu esse divinum ratione suppositi participantis; fit, ut potuerit mori & non mori.*

RATIO. Quia & mori, & non mori, poterat esse actio divina, & sic de reliquis. Actiones tamen peccaminosæ Christus exercere non potuit; quia illæ, quæ tales, non possunt esse divini, nec Theandricæ.

PRÆMITTO 5. *Non fuisse Christo liberum, nec debuisse esse, ut faceret operationes non nisi Theandricas, seu Dei-viriles.*

RATIO: quia etiam non est in potestate, & libertate hominis, ut non exerceat operationes hominis: ergo nec erat in potestate Christi, ut si vellet, Dei-viriles operationes non faceret; nec in ordine ad hoc, salvari debet Christi libertas. *Ex his*

COLLIGES 1. Non fuisse Christum indifferentem, ut peccaret, vel non peccaret: quia non erat indifferens, ne exerceat Theandricas operationes. Fuisse autem indifferentem ut v. g. moreretur, vel non moreretur: quia utrumque poterat esse Theandrica actio.

COLLIGES 2. Mansisse adhuc indifferentem voluntatem Christi, etiam supposito intervenitu subsistentiæ divini, ad moriendum, & non moriendum. Jus enim hæc determinandi subsistentiæ non convenit.

COLLIGES 3. Si quæras, an liberum fuerit Christo, mori, vel non mori? respondebitur, fuit: idque tam ex parte voluntatis, à qua poterat proficisci, non mori, tanquam Theandrica actio; quā ex parte subsistentiæ: quia hujus, non est determinare ad unum agendorum, sed tantum, ut dixi, determinare, ut actiones quæ ponuntur, sint Theandricæ, perque hoc jam salvabitur libertas quoad substantiam moriendi.

Quod si ulterius urgeas: Ergo potuit peccare, & non peccare: Respondetur, potuit non peccare: quia non peccare potest esse actio Theandrica; sed non potuit peccare, quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis.

Neque inde sequitur, Christi libertatem per hoc diminui; quia Christi libertas in his debet salvari, in quibus proportionaliter salvari deberet, si haberet personam humanam. Sicut ergo, si haberet personam humanam, non esset liber ad exercendas operationes hominis, vel non exercendas; sic nec debet esse liber ad exercendas, vel non exercendas, operationes Dei-viriles. Et quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis; nec debet habere libertatem peccati. Hinc, si detur prædeterminatio, ad non peccandum, in puro homine, destruet illius libertatem; quia hoc, quod est peccare, potest habere rationem operationis etiam humanæ; peccatum autem non potest habere rationem operationis Dei-virilis.

Ex his Præmissis & Collectis

*c 4

Ex-

EXPLICATIO hæc stabit in hoc. Liberè Christus est mortuus, quia nec à sua voluntate, nec à persona divina determinabatur, ut non nisi moreretur.

Nihilominus tentandus est alius modus id explicandi. Imprimis, quia hic modus explicandi libertatem Christi, non fundatur in ullis Patrum sententiis, ad quas Theologo attendendum. Deinde, quia posito præcepto de moriendo, si liberum fuit Christo non mori; hoc ipso, & non liberum fuit Christo peccare, ut supponitur; & liberum: quod probatur. Quia ipsum non mori, dato illo præcepto, esset ipsissimum peccare. *Neque valet* si recurras ad collationem auxiliorum non nisi efficacium: quia auxilia etiam efficacia, faciunt quidem ne peccetur, sed non faciunt, ne possit peccari; Christus autem non poterat peccasse, & si comminiscaris auxilia, cum quibus non potuisset peccare, de illis redibit quaestio, qui salvent libertatem moriendi? Posset tamen recurri ad hoc, quod ipsum non mori, sit peccare, in quantum non mori haberet rationem non divini: quia autem in Christo haberet rationem divini, ideo non esset ipsissimum peccare, nec debet servari libertas Christi, ut non fervet præceptum; sed libertas, circa substantiam & objectum præcepti. Objectum autem est hic, v. g. mors: & tamen ex dictis, non mori, poterat esse actio divina, ex quo inferes, liberum illi fuisse, non mori; consequenter liberè esse mortuum. Proponitur tamen hic modus, aut impugnandus, aut illustrandus. *Ad alium modum accedendo, sit*

Punctum Difficultatis 2.

Stabilitur alius modus.

PRÆMITTO 1. *In explicanda libertate Christi, attendendum est, ut salvetur infallibilitas agendi præceptum; cum Christus, utpote essentia- liter impeccabilis, non possit illud non servare. Et simul, ut salvetur libertas, salvanda est indifferentia agendi illa præcepta.*

PRÆMITTO 2. *Non debere, infallibilitatem & indifferentiam, ratione ejusdem salvari.*

RATIO: Quia in aliis, in quibus salvatur libertas, & infallibilitas, sub alia libertas; ut notum est, ex materia de gratia efficaci; ex materia de scientia Dei, præcedente eventus liberos, libertatem tamen non auferente. Quod ipsum in hoc fundatur: quia indifferentia non dicit adstrictionem ad unum, dicit infallibilitas: ergo à diversis principiis sumi debet; nam unum idemque non potest esse determinatum ad unum, & non determinatum ad unum.

PRÆMITTO 3. *Infallibilitatem, & libertatem, duplicem posse spectari. Imprimis, infallibilitatem & libertatem, respectu gratiarum qua-*

Christo conferebantur, & hæc salvari debet, secundum principia de efficacia. Deinde spectari potest infallibilitas, & vel maximè libertas, comparativè ad impeccabilitatem; & quidem infallibilitas desumetur ab impeccabilitate; à qua non desumetur jam libertas, ob allata, hinc ad aliud ejus salvandæ principium inquirendum.

PRÆMITTO 4. *In primo signo rationis, absolute mandata est Christo, salvatio & sanctificatio generis humani, non determinando modum redimendi.*

RATIO asserti, quoad primam partem, est. Quia intentio finis, prior est signo, reliquis aliis; sed intentio salvandi, & sanctificandi, est finis intentus à Deo in Incarnatione: *Descendit enim propter nostram salutem.* Et, *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio nostra.* Ergo hæc debuit primò intendi.

Quod autem præceptum fuerit, hic illi finis.

RATIO est, illud Joan. 10. *Mandatum dedit mihi Pater: Idem habet Paulus ad Philip. 2. ad Rom. 5. Clarus est & ille locus: Non veni facere voluntatem ejus, qui misit me, Patris. Voluntas autem hæc, ut dictum, est sanctificatio nostra.*

Quod tandem non sit, pro illo signo, determinatus modus salvandi, & sanctificandi.

RATIO est. Tum quia, ex una parte, id fieri potest, ut intendatur finis, non intendendo, pro eodem signo, determinatè media; si finis pluribus modis obtineri possit, ut dictum supra. Tum quia, si concipiatur determinatus fuisse Christus, etiam quoad media, intelligi non poterunt commodè loci Scripturæ, infra citandi. Tum quia, quamvis non ponatur, Christus determinatus fuisse, quoad media, adhuc poterit in illo salvari perfecta obedientia; & simul consulatur dignitati Christi, nam etiam in humanis, summi Principes, imperando aliquid, prudenti & honorato subdito, imperant finem, remittendo ejus discretionem media. Unde illud est; *Sapientem mittas, nihil ei dicas.*

PRÆMITTO 5. *In secundo signo rationis, vidit Christus indifferentem voluntatem divinam, ut vel medio opprobrii, vel medio glorioso, salvaret mundum, remittitq; hoc sibi ad electionem.*

RATIO hujus & prioris præmissi, est Autoritas Patrum.

I. **A**UTHORITAS est Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 8. ubi interpretans illa verba; *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et; *Fiat voluntas tua.* Voluntatem autem, inquit, Patris dicit; non quoniam maluerit Pater mortem Filii, quam vitam; sed quia humanum genus restaurari volebat Pater, nisi faceret homo, tam magnum aliquid, sicut erat mors illa: idcirco dicit filius, illum velle suam mortem; quam ipse maluit pati, quam ut genus humanum non salvaretur. En refertur patiendi præceptum, seu voluntas Patris ut pateretur, in ly *Maluit pati,* ostendi-

ostenditurque non fuisse determinatum illi medium moriendi; negatur enim maluisse Patrem mortem filii.

2. **AUTHORITAS** ejusdem, affirmantis, ut etiam meminit Suarez, quod non fuerit directe præceptum Christo, ut moreretur; sed ut veritatem prædicaret. Ergo apparet, indifferentem fuisse Patrem, ut moreretur; & non determinasse illi medium moriendi, & si alicubi videtur contrarius Anselmus, explicandus erit secundum dicenda.

3. **AUTHORITAS** est Gregorii Niss. de beatitudinibus, circa illud: *Beati qui esuriunt, ubi locum illi, Meus cibus est, ut faciam voluntatem, ejus qui misit me, Patris sic interpretatur. Ut sanctificationem, inquit, nostram operaretur, sicut sibi erat à Patre præscriptum.* Ubi advertit, præceptam sanctificationem, sed non determinatam mortem; adeoque Patrem, ad hoc medium, non fuisse determinantem.

PRÆMITTO 6. In tertio signorationis, intellexisse Christum inclinationem Patris, ut cruce salvaret mundum, tamen cum omnimoda remissione ad voluntatem Christi.

RATIO asserti, sit ab autoritate.

1. **AUTHORITAS** Cyrilli Alexandrini lib. 10. in Joan. *igitur habes inquit, in voluntaria subjectione, Paternorum consiliorum executionem; quæ & mandatorum loco, apud se esse, in ea quam ad illum habet, oratione, Filius asserit. Nam ut pote Verbum, consilia Patris intelligeret, & genitoris sui profunda scrutaretur. Sive potius, cura sit ipse Sapientia Patris, & virtus, quod huic visum est, re ipsa præstat, & præcepti loco habet.* Ubi inclinatio illa exprimitur, per ly, *Quod huic visum.* Exprimitur item, determinationem hanc Christo commissam, per ly, *In voluntaria subjectione, Paternorum consiliorum.*

2. **AUTHORITAS** ejusdem lib. 7. in Joan. cap. 7. *Nihil aliud, inquit, mandatum hic dicitur; quam ea Filii, quæ ad Patrem est, concordia; nempe beneplacito Patris, Filius mortem passus est.* Ergo debet signum rationis assignari, in quo agnovit istud beneplacitum.

3. **AUTHORITAS** est Ambrosii lib. 4. de Fide cap. 5. *Sicut potestatis, inquit, suæ esse significat, ponere animam, & liberæ voluntatis; ita eam, quod secundum mandatum deposuit Patris, suæ ac Paternæ voluntatis significat unitatem.* Infer; ergo debuit voluntas illa Patris videri, secundum quam inclinabatur, ut potius moreretur Filius.

PRÆMITTO 7. In 4. signo, determinasse se Christum liberè, ad salvandum mundum, potius per opprobrium crucis.

RATIO 1. Præmissi est Scriptura. *Oblatus est, quia ipse voluit.* Ubi non significatur oblatus esse, quia mandatum est illi, ut se offerret; sed pro ratione offerendi redditur: *quia ipse voluit.*

2. **Locus.** *Proposito, inquit, sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ.* Ubi ostendi-

tur, sub electionem Christi cecidisse, gaudium & crucem.

3. **Locus** est Joan. 10. *Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam & iterum sumo eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, potestatem habeo, iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi à Patre meo.* Quasi diceret Christus, mandatum est, quod unum determinat, libertas ad utrumque: habeo potestatem utriusque, & ponendæ, & non ponendæ animæ, idque ex voluntate, & dispositione, seu mandato Patris, qui mihi utriusque hujus potestatem; hoc est, optionem dedit. Mandatum accepi ponendæ animæ, quia pono eam à me ipso. Eodem revocari debet; *Humiliavit semetipsum Dominus IESVS, factus obediens, ubi præcessit, humiliavit, hoc est, obtulit se ad mortem; & sequitur mandatum, factus obediens.*

RATIO 2. autoritas Patrum.

1. **AUTHORITAS** est Augustini lib. 83. questionum, quæst. 80. Ubi dicit, Christum sic Passionem animi, hoc est affectiones, voluntariâ dispensatione, veras tamen, ut placuit, suscepisse; quemadmodum passionem corporis, eadem dispensationis voluntate, sine ulla necessitate suscepit. Nomine autem dispensationis, non intelligit Augustinus aliud, quam voluntariam determinationem.

2. **AUTHORITAS** Chrysostomi homil. 29. in Joan. *Priusne ergo accepit mandatum, & inde paruit? quis enim expers rationis hoc dixerit? & hom. 28. in Epist. ad Hebr. ubi illa verba, Proposito sibi gaudio, sic explicat, hoc est, inquit, liceat ipsi nihil perpeti, si voluisset.* Similia habet ad illa verba. *Et enim Christus non sibi placuit.*

3. **AUTHORITAS** est Theophylacti & Oecumenii in citatum locum. *Qui proposito. Licebat, inquit, ipsi, cum gloria & gaudio in mundo vivere; quippe ita loquitur: potestatem habeo ponendi animam meam & accipiendi ipsam; verum hoc noluit.* Et S. Thomas in Epist. ad Romanos cap. 8. *Tradidit, inquit, cum Deus Pater in mortem, cum incarnari, & pati statuendo, & humana ejus voluntatis inspiciendo Charitatis affectum, quâ passionem spontaneus subiret.* Qui etiam locus valet pro superiore præmissio.

In ultimo tamen signo rationis, Deus, visâ hac determinatione Christi, formavit mandatum, ut moreretur.

RATIO 1. asserti, imprimis locus ille scripture, ubi, postquam dicitur, Christum se humiliasse, videlicet acceptione crucis, confusione contemptâ; sequitur, quod sit factus obediens; quæ obedientia sine præcepto commodè intelligi non potest. Eo servit & ille locus. *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, quasi diceret; primum voluisti ut sanctificarem genus humanum: voluntas enim Dei sanctificatio nostra: Deus meus volui, quasi diceret.*

ceret; obtulime etiam ad moriendum, pro hac sanctificatione; ubi præintellexi te ad hoc esse inclinatum. *Et legem tuam in medio cordis mei:* quasi diceret; & tu posuisti mandatum, & legem, ut ita fieret, quam ego acceptavi corde meo, de quo etiam vide Agathonem Papam in Epist. 1. quæ refertur in 6. Synodo, actione 4.

RATIO 2. est autoritas Patrum.

1. SIT THEOPHILACTI in cap. 14. Joan. ubi verba illa; *Mandatum dedit mihi Pater*, interpretans; *Mandatum*, inquit, *dedit mihi Pater; hoc est, voluit, dixit, approbavit, decretum.* At vero approbare, & simul decernere, non est ante determinationem aliis: quæ enim præcesserunt, hæc approbantur.

2. AUTHORITAS est citati Ambrosii, ubi agnoscit, quod ex libera voluntate posuerit animam, & simul secundum mandatum Patris.

RATIO 3. asserti. Quia actiones nostræ bonæ, post consultam nostram libertatem, per scientiam conditionatam, prædefiniuntur à Deo; ergo & mandari poterant Christo.

RESPONDET Pater Morawski hic quæst. 3. Artic. 2. disparem esse rationem. Nam scientia conditionata, præcedens prædefinitionem actus nostri, repræsentat eundem omnino actum nostrum, conditionatè futurum, qui absolute est futurus; at vero scientia conditionata, præcedens præceptum rigorosum, de morte Christi, non repræsentat eandem electionem Christi circa mortem; quæ electio est absolute futura. Siquidem electio absolute futura, est obedientia, seu actus dependens à præcepto: Scientia autem conditionata non repræsentat obedientiam Christi; seu actum pendentem à præcepto.

CONTRA. Quantumvis scientia conditionata non repræsentat actum conditionatum, ante scientiam conditionatam prædefinitum, licet actus pro statu absolute prævideatur prædefinitus: nihilominus id salvat libertatem, nec alius actus prævideatur pro statu conditionato, alius pro absolute; ergo etiam, quantumvis antecederet ante scientiam conditionatam, non prævideatur mors Christi ex obedientia, prævideatur autem pro statu absolute: adhuc & libertas salvabitur, & idem actus videbitur. Quod ulterius in hoc resolvitur. Quia idem quidem debet prævideri actus, quoad entitatem, sed non est necesse, eundem prævideri, quoad formalitates desumibiles ex statu, vel scientia statûs: ut ex scientia statûs conditionati formatur præceptum moriendi. Addo, modum hunc explicandi, perfectiorem arguere in Christo obedientiam, quam si immediate præceptam sibi acceptasset mortem, dicit enim S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. Tantò videri perfectiorem obedientiam, quantò, expressum præceptum, obediendo prævenit inferior, voluntate superioris intellectâ, talem autem nos obedientiam Christi ponimus; dum ex cognita voluntate Patris,

in tertio signo rationis, determinavit sese ad illam, in quarto signo rationis.

Punctum Difficultatis 3.

Colligitur Responsio & solvuntur objectiones.

DICENDUM est. *Salvari Christi libertatem, in observando præcepto, v. g. mortis; quia datum est mandatum Christo moriendi, post præconsultam ejusdem libertatem, quid esset acturus? Est hæc sententia in substantia Suarii, si legatur.*

PROBATUR 1. Conclusio autoritate S. Thomæ. Quia hic modus ita salvat libertatem Christi, comparative ad ejus impeccabilitatem: sicut salvatur libertas, comparative ad gratiam efficacem; nempe per liberam operantis determinationem. Jam autem S. Thomas (ut meminit Suar. disp. 37. Sect. 3. §. *Superest tamen*) eandem esse dicit rationem in Christo, quoad hoc, ac circa gratiam efficacem.

PROBATUR 2. Quia quotiescunq; aliquid fit, & non potest non fieri, liberè tamen fit; toties libertas non potest salvari, nisi quod oriatur hæc necessitas ex suppositione consequenti: sed passio Christi ita est facta, ut non potuerit non fieri, & tamen dicitur liberè facta; ergo libertas illius debet peti, ex suppositione consequenti, adeoque determinatione factâ primùm ab ipso Christo. Major probatur: Quia libertas non potest salvari, nisi, vel quod actio possit impediri impeditis principii; vel quod, si non potest impediri, oriatur id ex mea determinatione; ut notum est ex assibi dictis: ergo, cum non possit salvari in indifferentia ratione principiorum, ne præceptum impleatur, cum Christus sit physice impeccabilis, adeoque impos non servare præceptum: debebit illa libertas salvari ex illius determinatione; per quam Christi impeccabilitatem, minor etiam probari debet.

PROBATUR 3. Quia in præsentia, iis satisfactum est, quæ difficultatem habent. *Primo* ad salvandas phrasas sacras, ponendum est præceptum rigorosum datum Christo; ponimus illud in primo & ultimo signo. *Secundo*, componi debet libertas: & hoc factum; cò quod præceptum moriendi, in ultimo signo, sit datum non nisi post liberam determinationem Christi, v. g. ad mortem. *Tertio* ostendenda erat libertas, non tantum quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiam moriendi: salvatur id per nos; cum Christus ad substantiam moriendi se determinarit, latumque est illi præceptum de ipsa morte.

OBJICITUR 1. Quod immeritò salvationem nostram, dependentem potiùs à voluntate Christi, quam à voluntate Dei, faciamus.

RESPONDETUR. Ponimus salvationem nostram, potiùs dependentem à voluntate Dei, quia latum est illi præceptum rigorosum, de illa,

sine

sine ulla præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transcat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur à prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvitur: nempe quod in re, & à parte Dei, mandatum & prædefinitio sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idemmet Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discernuntur. Nam prædefinitio indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit effectum v. g. gratificationem: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam à titulo superioritatis; & procedit, secundum dominiū jurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facto in primo signo rationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiā difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvari libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitis, præcesserit decretum substantiam Incarnationis, respectu cujus, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quod si motivum capitis præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitis: formalitati autem capitis innectitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hæcenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosi: Tractat hanc quæstionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur sect. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur sect. 4. n. 1. Contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. *Pensande sunt imprimis rationes utriusque partis.*

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDUNTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab autoritate.

1. AUTHORITY est Joan. 10. *Mandatum accepi à Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferius ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque à Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cum comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævisio adhibetur in præceptis Christo latis, idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTABIS. Ex Autoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinguentis observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admitti in Christo; nam etiam respectu aliquorum, dicebat Deus, hoc bonum est factum, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, Fac hoc, obligo te ad hoc, à quibus ceteroqui potuisset abstinere, vel licet à aliâ actione facere oppositum. Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, aliàs non rectè distingueret Augustinus præcepta à consiliis; qui non ignorabat, sub impropria acceptione præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptum rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemque modo explicari debent Bernard - Tertullian - Laurent - Justinianus.

2. AUTHORITY itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse*, &c. aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam ingredi.*

gredi. Et tamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patris mei præcepta servavi.*

RESPONDETUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materiâ lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quoddam sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; consequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofordiense, discurrens contra Elipandum, asserentem, Christum esse servum, & probantem id ex Illa. c. 42. respondet, *Et si eum, inquit, Propheta servum nominasset; non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientia, quâ factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex iustitiâ, noluit negare hanc facultatem exigendi; sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDETUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licebit, Deum, ratione domini proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quas si per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDETUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa iustitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo domini proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independentem ab illo dominio, opera illa solverentur ex iustitia, hinc illius exigentiæ habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independentem autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præ-

ceptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensûs Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exiguntur opera titulo proprietatis; ita exiguntur titulo jurisdictionis.

RESPONDETUR. Negavimus supra rigorosum dominium, iustitialis proprietatis, Deo respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de facto admittunt aliqui: legique Dei æternæ consent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDETUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconfulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materialium. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subjectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde erat subjectus legi objective acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc faciendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quod dici debeat subditus legi, quâ lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxilium efficax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatissima Virgine.

RESPONDETUR. Negando quod confirmatio in gratia auferat libertatem. Sed si auferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formali, quia hæc frustranea esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsum, id ipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independentè à lege, habuisse determinationem, ut diligerent. Simile quid videre est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligit; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligit. In nostris principiis, quæ non ponunt autem libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccaturi; hoc ipso possunt esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possunt peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliterque tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quia lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest dari lex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dari potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativam; sufficitque, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret; foret autem frustranea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lege, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, confurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, confurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti v. g. non mentiendi, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frustra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatus, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia ommissio talis actus esset turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, ommissionem alicujus actus; quia ejus ommissio est contra rationem. Hoc autem intelligitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constituat illicitam carentiam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificativè acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentialem determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latæ sit turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quæ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquiritur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali: quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi ceteroqui impossibile, non est subdilegi naturali quæ talis; consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc ommissio non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formali. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhiibentis objectum illud, quod erat solum Philosophicè malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquatur locus præcepto formali; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

*u

nam;

nam; sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem æternam.

RESPONDETUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hic universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formali. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res. *Ad solvendas alias objectiones.*

NOTO 1. Ne dicat Deus, Nolo mentiri, quia mendacium est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacium, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicitum, sive non reddatur, æque impossibile est.

NOTO 2. Non apparet, quid, si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens? cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituereque opus illicitum; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quòd possit Christo aliquid prohiberi.

NOTO 3. Quòd scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licèt id non velit Deus, nisi actu necessario; cujus ratio est: quia sicut dantur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in lineâ Agere, necessariae determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dicat, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo apparet, hunc actum præinformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondebit; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTO 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impediret, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed poneret conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibilitatem, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTO 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabitur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quòd est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientia, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promississe alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? de factoque quæ judex, (quod illi competit etiam quæ homo est) promittit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justii. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divina lex, præcipiens promissori, ut promissus sit.

RESPONDETUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectu eorum, quæ aliàs potuisset elicere, actione non peccaminosa: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unionem. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æque jam manet impossibile factum, ne illam impleat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantis in conscientia.

RESPONDETUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honesta: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione inhonestâ, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. Primo, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. Secundo, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscunt id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam*, &c. Et si Deus fuit capax aliquid promittendi Christo: cur non Christus Deo? stanteque saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDETUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materiâ, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) *Primo*, ipsa præcisè obligatio rei maioris. *Secundo* obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primum in voto, possetque dici, quod habeat effectum etiam respectu eorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustraneum in Christo: quia si obligaretur voto, siue non, impossibile illi hoc erat factum, si fuit materia, quam ceteroqui non posset non facere Christus.

5. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolutam, operationum Christi Domini, antecederet revelatam ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeretur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sine respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honestâ actione, antecederet ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Autoritate.

1. AUTHORITY est Chrysostomiti. 3. Homil. 59. *Qui à se ponit*, (supple actionem) *præcepto non indiget*. Item Homil. 75. *Nego enim, legislatorem legi subditum esse oportere*. Item: *præceptum* (inquit) *se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quam idem Patri videri, quod ipse facit*. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quam cum Patre concordiam*. Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima autoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsuppositâ obligatione illius voluntariâ. Secunda loquitur, de subditiōe legi latæ, non præconsultâ illius voluntatē, vel de subditiōe puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eo modo, quo nobis; sed præcisè multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordie; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITY Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptionis præceptum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit*.

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITY Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo*, cap. 9.

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illi præceperit mortem. Insuper autoritates hæc solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœnæ, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, affertur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum*.

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quam obligare sub merito & dignitate pœnæ; dignitas autem pœnæ repugnat, cui pœnâ repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnæ, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnæ. Possit item Deus dispensare cum aliquo, de incurfu pœnæ ob peccatum, etiam antecederet, & non dispensare, ne peccet, quod multo magis procedit de istis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnæ, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nomine præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quam beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod iudices Christi, decreverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pari & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia teneris, cum volo, nego; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consilium

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectu sui, voluntatem Patris, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quòd interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigorofo; eò, quòd in his quidem, secundum subjectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo mandata.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omittenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediatur in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quàm impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si verò malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & pænæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret verò, si eliceret v. g. vel omitteret talem actum: imò & vellet & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quòd existat, verificetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & pænæ, si quidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiæ, ex actu licito ad illicitum, non fit formaliter istà comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberi non potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statuit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subjecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quòd ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cætero qui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quòd dicat Deus, si hoc faceret Christus, careret beatitudine, sed impossibile est, ut velit hoc facere, datoque illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret; nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientiæ, prælucentes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam prior illi præluce scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæc scientiæ tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTATI. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christo timor mali culpæ & pænæ, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quòd non datur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quòd non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosâ futurâ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiæ, de non peccaminosâ hic & nunc, ad peccaminosâ: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Autoritate ad Galat. 4. v. 4. *Missit Deus, Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly *sub*, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminationem.

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritus ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iusto non est lex posita.* Quorum sensus est; quod iustus non operatur ex timore poenae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhaerentia charitatis, ad voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusionem comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solà hac comminatione, distinguipræceptum, de quo infra. Deinde possumus hæc intelligi, de exclusionem comminationis absolutæ, non conditionatæ. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hâc & nunc licitè ponibilibus, ad non ponibilia licitè. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, ultimò se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultà illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. RATIO ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsicè determinatus, ut nihil inhonestum ageret, eo legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non præcepta incarnatio, ita nec præcepta mors.

RESPONDETUR. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, posset extrahi aliqua actio, ex ponibili licitè hâc & nunc, ad non ponibilem licitè, de quo in præsentia disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgere, ne dicatur Christo esse præcepta incarnatio: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non inferitur, si ponatur præceptum obligativum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequitur in personæ inæqualitas; præcipuè autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpliciter accipi nihil vetat.

5. RATIO. Voluntas Dei, præcipuè circa mortem Christi, non erat purè insinuativa maioris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicujus mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si nolisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcisè ut melius, sed cum comminatione mali infligendi, præceptum appellatur tamen si nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè poenales.

RESPONDETUR. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed quærere restat: cur non sit Christi

stus capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile hâc & nunc, licitè actione, extrahatur ad non ponibilem licitè actione? quod tamen venit propriissimè nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

PRÆMITTO 1. *Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competat Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius predicati, possit adhuc tribui Deo?* Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindi possunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenim sequuntur physicè, & sunt passionis, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicè: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solum sequentes metaphysicè) ideo sunt tales, ut illis ablatis, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablatis quæ identificantur, non erit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusâ per rationem risibilitate, manet adhuc essentia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut aliâ in simili actu non necitentur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, necitentur illa motiva inter se, in eodem actu; necitentur tamen ita, ut interdum in alia intentione separentur.

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an præceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin aliquo uno præcipiendi actu connectuntur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentia præcepti salvari possit.

PRÆMITTO 2. *Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium?* Lex potius ligat & ordi-

dinatur ad communitatem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit: Religioso A, præceptum est in virtute obedientiae. Et non dicitur, lex illi lata est, in virtute obedientiae. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solum, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se iussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur à præcepto, quod indicet solum inclinationem animi, circa aliquod objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distinguipossint, in præsentia tamen controversia indiscriminatum usurpantur. *Hac notione terminorum posita*,

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariè (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem.

Quia verò à debito præsupponitur jus, jusque est activum debiti, cui, pro passivo respondet debitum ex præcepto: ex mente S. Thomæ q. 90. a. 1. ad 1. hinc distinguipoteest præceptum, in activum, & passivum, activum tenet se à parte præcipientis; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porro ipsum præceptum activum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum activum definitivè sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscunque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porro *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimò distinctiva. Passivum verò præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quod si quæras, quid sit obligatio? dici potest, quod sit adstrictio ad unam partem. Et ita, si Deus dicat; Non mentiaris, adstringit pro sua parte creaturæ libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis servilis, quæ adstrictio, non ita est intelligenda, quasi vi illius auferatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiæ objecti, ad quam se exporrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferentes in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum activum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad activum & passivum; & si sit ordinatio activa, & impositiva, supponet pro præcepto activo; si sit ordinatio impositiva, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independentem enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suæ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, vi illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæteroqui actione, independentem à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber ut illud publicet, vel publicet oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debeat salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiendi in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsâ electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam respublica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimò quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem præcepti, sine comminatione pœnæ.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formari aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non fuisse capax præcepti, de non peccando, circa ea, quæ de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idque ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus imperare cuiquam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat æqualem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposita, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cum est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsam non habebit, si non obligabit; & cum nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censetur obligari eis obligatione, ne mentiatur v.g. cui si obligatio illa accedat, siue non, mendacium est factum impossibile: redibuntque rationes immediatè pro maiori factæ. Deinde, obligatio necessario debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitabatur ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commisisset nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patretur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displiceat Deo, & fundet ejus averfionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commisisset inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materiale; ponendo mendacium, quod est materia cæteroquitalis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellectuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliàs hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellectuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellectuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellectuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellectuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factum Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequentis, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honestè actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis auctoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independentem à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollebat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnantia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut sonant, verba Patrum.

PROBATUR 3. Quia vel poterant, respectu Christi, extrahi aliquam materiam, ut non possent jam honestam actionem exerceri, vel non poterant extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non poterat Christus, nisi mori; nam nunquam actione honesta potuisset exerceri, non mori: ut supponit respondens, dum negat, posse præcepto extrahi materiam, ut non fiat jam honesta actione id, quod ceteroqui actione honesta fieri potuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si poterat extrahi: hæc extractio, non potest fieri solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio, honeste fit: ut honestum est, esse divitem, etiam posito consilio Christi, de paupertate: Ergo illa materia debet extrahi vi præceptivæ. Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum servum; id non convincit: quia phrasia est Scripturæ, *Formam, inquit, servi accipiens*.

DICENDUM est 3. *Admissio præcepto, circa prædicta, non debet admitti, quod adjungatur comminatio pænæ.*

PROBATUR 1. Non potest ferri Christo præceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo nec comminativum: quia illorum utrumque frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum de non mentiendo: quia sive fiat præceptum, sive non fiat, impossibile est Christum mentiri; ita & comminatio pænæ est impossibilis: hæc enim supponit culpam, impossibilis autem est suppositio culpæ, in Christo.

PROBATUR 2. Quia præcepta, respectu hominum, non æqualiter formantur, salvâ essentia præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur, fit comminatio pænæ, sed non nisi parum ingenuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus comminari pænâ; cujus tanta ingenuitas.

PROBATUR 3. Quia comminatio pænæ, non est essentia præcepti, sed est alius actus, natus sequi præceptum: non enim ideo aliquid præcipimus, quia comminamur; sed comminamur, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cum sit actus voluntatis, debet habere prælucentem sibi actum intellectus, qui non potest præluere hic; quia, ut comminatio pænæ sit prudens, debet supponere possibilitatem reatus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili ceteroqui honesta actione, extrahitur objectum, ad non factibile honestam actionem, idque per ordinem ad Christum; hoc ipso, exierit sese impossibilitas peccandi, redditq; illud objectum impossibile Christo: quâ redditione impossibilitatis positâ, informatur jam divinus intellectus, non esse comminandum; siquidem jam evadit illud impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam? Si per ly *comminari culpam*, intelligatur extrahi materia ad rationem prohibitæ: vi secundæ conclusionis, capax est Christus comminationis culpæ: si per ly, *comminari*, intelligatur intimatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præceptum: sic non est etiam comminationis culpæ capax Christus; quia sive illa comminatio fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non poterit illud non facere Christus. Hinc præceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligendum est formari: Hoc potuisset honestam ceteroqui actionem fieri vel omitti, sed præcipio ut fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris, peccabis: antequam enim intelligatur istud, *Si feceris, peccabis*, incipit jam occupare illam materiam, & ad illam se exporrigere, impossibilitas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius actus, qui intinet peccatum.

Neque valet si dicas. Saltem est Christus capax conditionatæ comminationis: si enim res sit de conditionata comminatione, quoad culpam, illius est capax Christus: verè enim dicat intellectus divinus Deo; si hoc faceret, peccaret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic) quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia ne ad illud volo absolutum profiliatur, obest prævisio absoluta impossibilis culpæ.

